

מסורת הש"ס

(א) שבת קבל: ב"ה ה';
(ב) [לעיל לת.]: (ג) גיטין
כו: כריתות י"ג: (ד) [ב"ק]
פ"ג: (ה) ערכין ד';
(ו) [דברים כג:]: (ז) [מלכים
א:]; (ח) [למקטן פ"ג:];
(ט) [שמות כ"א:]; (י) פ"א
מזוהי הא, (כ) [שמות
דלג גרסי הכא מילה בדרעט
ובלחא בנתיב חלל מילה
בנרעם לחודיה היינו משום
דנכלאס חזי פשוט כל כך
דלי אפשר לקיים שניהס.
ת"י: (ל) [דף ל"ג:]; (מ) ש"ך
לע"ג: (נ) [ויע' ארזכות
תוספות בזה בנפחסיס פה.
ועוד בימר ביחור בסוכה כ.
ד"ה אחת].

תורה אור השלם

1. וְיָפֶתָה אִישׁ בְּתוֹכָהּ
אֶשְׁרֵי לֹא אֶרְשָׁה וְשָׂכֵב
עִמָּהּ מִדֶּרֶךְ יִמְרָקָהּ לֹא
לְאִשָּׁה: שמו"ת טו

מוסף רש"י

בגון מילה בדרעט.
דכתיב (דברים כד) השמר
בנעם הברעם, ומילא בקוץ
נכרתו הכתוב מדרג,
ומילא במסכת שבת (קלג):
ימול בשר עולמו, אפילו
במקום כהות יקון (ביצה
ח). הכלל ל"ה המבייש
האם קל שנישן נשואו
מרוכס, והמבייש. חס
משום שמתניש נשואו
מרוכס (ב"ק כ"ג). המשיש
סלעים אמר רחמנא
מכל מילי. וזושת ופנס
לא למידי (שבת י"ד). בכל
בת הדיעות בר.
במקום, אלא השתא כ' יידי
זושת י' חילוק בין נח
מלכיס לבת הדיוטות (שם).

תוספות ר"ד

מתני' כיצד שותה
בעציו אפי' היא חיצונית
ואפילו סומא אפי' מות
שחין נמצא בה דבר
זימה או שאריות הראויה
לבוא בישראל אינו ראוי
לקיים שואמר ולו תהיה
לאשה אשה הראויה לו:
וליתי עשה וליתי את ל"ת
היכא אמרי' דאחי עשה
ודחי את ל"ת בגון מילה
בצורת דא"ל ל' לקוימי
לעשה אבל הכא אי אמרה
לא בעינא ליה ליתא לעשה
כלל. פ"ה המורה והשתא
נמי מלמדינא אותה לומר
איני רוצה וקשה לי להאי
פ"ה דא"כ גבי יבם אמאי
אמרין דאחי עשה ודחי
ל"ת כיון דכתיב אם לא
יחפון ולמדנו לומר איני
רוצה ליבם ולא לידחי
ואמאי אמרי' התם דדחי
מ"ה גיל לפרש דמאי
דאמר רחמנא גבי אונס
ולו תהיה לאשה אינה
אלא להפסי דעתה ואי
אמרה לא בעינא ל' ליתי
לעשה כלל הלכך לאו

להא מילתא. שיהיה מפתה נושא על כרחו: עשה. לו תהיה לאשה:
ונדחי אם לא תעשה. דליתיה ראויה לבא בישראל כגון ממזרת:
מי איסיה לעשה כלל. השתא נמי מלמדן אותה לומר איני רוצה:
מתני' יתומה שנתארכה ונתגרשה
דכיון דיתומה היא וקנס שלה היא
ואחילתיה דמדעתה נתפתתה לו
פטור. ובגמרא מפרש דנתארכה
ונתגרשה מילתא אחרתיה היא ולא
איתומה קאי: גב' נשיטת ר"ע
רבו אמרה. דלמר במתני' (ג) נערה
שנתארכה ונתגרשה קנסה לעצמה
והן נתארכה ונתגרשה דר' אלעזר
כשאזיה קיים וקרי לה יתומה משום
דפקע זכות אז מינה לגבי קנסו:
ממאי. דכר"ע סבירא ליה: מדקמני
אונס חייב ומפסה פטור. אלמא יש
לה קנס ולעצמה הלכך מפתה פטור
דמדעתה עבד ואונס חייב ואפילו
אזיה קיים דלי יתומה דקמני
פשיטא דמפתה פטור אלא הא קמ"ל
כו': יתומה פשיטא. מסקנא דמילתא
דר' יוחנן היא: טובינא דחכימי.
מאוסא שבתכמיס. אשרי' מתגרמינן
טובאי. ר' אלעזר הוא ר' אלעזר בן
שמוע ותלמידו של ר"ע היה כדאמרין
ביצמות בזהב על יצמות (דף סג):
והיה העולם שמש עד שזא ר"ע אלא
רבותינו שצדקו ושנה להם ר"מ ור'
יהודה ור' יוסי ור"ש ורבי אלעזר בן
שמוע: מתני' הכל לפי המבייש.
אדם ציוני המבייש נזשמו קשה
מאדס וזלל ומאדס חסוד: והמסבייש.
לפי חשיבותו נזשמו: כלילוי היא
שפחה. בגמרא (א) מפרש מאי גריעותא
מחמת בעילה: גב' יאמרו כו'.
והיכן הוא חילוק שציונין אלא נזשמו
הלכך יידי נזשמו: גבי עבד. שגמרו
שור שנתנה מורה קצבה ל' שקליס:
מעשה

דלא חשיב עשה ומ"מ אינטריך קרא דלי לאו קרא הוה חשבינן ליה דלא אפשר לקיים נזשמו עשה דעיקר מזוהי היא לישא כי
היכי דאמרין בפרק ד' דיצמות (דף סג). דחילתיה במקום ציוס לאו (א) כלום הוא:

בגון מילה בצרעת. (א) אומר ר"ת דלסימנא בעלמא נקטיה דהא בקוץ בחרתו איכא עשה ולא מעשה כדאמרין בפרק ר' אלעזר דמילה
(שבת דף קלג): ללשון אחד הכתוב בספרים ומהתם לא יליפין בעלמא דליתי עשה ודחי לא תעשה ועשה דמה למילה שכן נכרתו עליה
י"ג בריתות אלא עיקר מילתא מכללאים בנתיב ודחי' והא כללאים בנתיב אפשר לקיים שניהם שיעשה בטלית זמר חוטין של זמר ואומר ר"י
דבטלית של פשתן אי אפשר לקיים שניהם דלא אפשר לקיים מנזות תכלת אלא ע"י כללאים דתכלת עמרל הוא וזה אין לנו לומר שיהא אסור
ללבוש טלית של פשתן משום דאפשר בשל זמר דאין זה חסוד אפשר והא דאמר' בפ' התכלת (מנחות דף טז. וסס) כל המטיל תכלת בסדין בירושלים
אינו אלא מן המתמיהין ומפרש בגמרא גזירה משום קלא חילן ופריך לא יהיה אלא לבן ומשני אפשר במינו כדריש לקיש דלמר כל מקום שאתה
כו' התם ודאי כיון דליכא תכלת אלא הכל לבן מנזות לבן אפשר לקיים במינו ודחי' והא אמר התם לעיל (א) חוטי זמר פוטרינן בשל פשתן ושל
פשתן פוטרינן בשל זמר ואמאי פוטרינן והא אפשר לקיים שניהם דלבן אפשר במינו ואומר' דכל ד' חוטין לבן דמי אסור דאשכחן במינו
אבל התם קאמר דשני חוטי זמר לבן פוטריס בשל פשתן דמגו דתכלת פטורה שכבר נעשה כללאים ע"י תכלת שבו לבן של זמר נמי פטור
ומגו דשני חוטי לבן של זמר פוטריס בשל פשתן שני חוטי לבן של פשתן נמי פוטרינן בשל זמר אע"ג דלא נעשה התם כללאים ע"י תכלת שבו
והרי' עיון אס שני חוטי לבן של פשתן ושני חוטי לבן של זמר מותר לתת בטלית של זמר או בטלית של פשתן דשמה לא הותרו שני חוטי
לבן אלא דווקא במקום תכלת אבל שלא במקום תכלת לא או דלמא לא שנה דהא שני חוטי לבן של פשתן פוטריס בשל זמר אע"ג דהתם
תכלת לא מעלה ולא מוריד דע"י אותו תכלת לא נעשה אכתי כללאים ואין להקשות אי שרו שני חוטי לבן בכללאים אפי' אין תכלת עמיה
אמאי מטיל תכלת בסדין בירושלים אינו אלא מן המתמיהין יטילו עמו שני חוטי לבן של פשתן דלפילו הוי ההוא תכלת קלא חילן או לבן
גמור דאכתי דליכא למיגור שמה יטילו עמו שני חוטי לבן של זמר ויסדור שאותן שני חוטין הנצויעין הן תכלת ויהי כל ד' חוטין לבן של זמר:
[א' אמר לא בעינא מי איתיה לעשה כלל. הקשה הר"ר עורא אמאי אינטריך קרא בפ"ק דיצמות (דף ה:)] דאין עשה דביעוד רוחה שבת הא ליכא עשה
דאי אמר לא בעינא לביעוד מי איתא לעשה כלל וי"ל דהתם מ"מ מיד כשזוהי אכ הוי עשה לעשות מנזות וי"ל דהכא גבי דידה ליכא עשה דהא אי בעינא אמרה
לא בעינא ליה הלכך אין לה לעבור בלאו משום עשה דידה דהא עמיה דאיה נמי יתומה הא אינה יתומה אפילו מפתה חייב דקנסה לאזיה
הבי גרסינן ממאי מדרקתני האונס חייב והמפתה פטור יתומה פשיטא א"א הא קמ"ל ב' כו'. כלומר מדקמני האונס חייב והמפתה פטור ש"מ
דיש לה קנס וקנסה לעצמה דלי משום יתומה נקט מפתה פטור פשיטא דפטור דהא מתלה אלא ע"כ לא נקט מפתה פטור אלא משום
נערה שנתארכה ונתגרשה ולא נקט יתומה במתני' אלא ליתן טעם אמאי מפתה פטור והלא קנסה לאזיה ואשמעי' דהרי היא יתומה שנקנסה
לעצמה וא"ת ומנלן לא דאזיה אימא דנקט יתומה למידק טעמא דהויא נמי יתומה הא אינה יתומה אפילו מפתה חייב דקנסה לאזיה
וי"ל דלית לן למימר דלדיוקא אמת כל זמן דנוכל לומר דלגופיה אמת: (א) אהך בדרכה ואחד ש"א בדרכה. שלא דדרכה ה"ל למינקט
בדישא אלא כן דרך הש"ס שאינו חושש דנקט לעיל (דף לה). בתנא דבי חזקיה צין מתכוין לשאין מתכוין דה"ל למינקט שאין מתכוין בדישא
דקמני צין שוגג למיזד אלא כן דרך הש"ס במקום שזריך לשנות הן ולאוי: "אמרו בע"ש שלימה חמשים. פירוש הראשון שזא עליה שלא
דדרכה דמחייב קנס אפילו שלא דדרכה כדאמרין בפ"ק דקידושין (דף טז): שזא עליה " ועדיין היא במזוהי כו' פירוש שלא דדרכה וקאמר
מודה רבי לענין קנס כדוליהו משלמי ובפרק הבא על יצמותו (ביצמות דף טז. וסס) גבי ולו תהיה לאשה באשה הראויה לו פרט לאלמנה לכ"ג כו'
ופריך היכי דמי אלימא דדרכה תיפוק ליה דהויא לה בעולה אלא לאו שלא דדרכה והכא הוה מני למינקט שזא עליה צ' שלא דדרכה וכן בפרק
צן סויר (סנהדרין עג): דמוקי ההיא דלאו נערות שיש לכן קנס כגון שזא עליה שלא דדרכה וחזר וזא עליה דדרכה הוה מני למינקט וחזר
וזא עליה שלא דדרכה ומה ששקשה על פירוש הקונטרס דהתם פירשנו בזהב על יצמתו (ביצמות דף טז. וסס). ובפרק קמא דקידושין (דף טז):

אלו נערות פרק שלישי כתובות

מ.

מחר ימהרנה לו מדרעתו. וא"ת ולו תהיה לאשה נידרוש נמי לו
מדעתו והא דכתיב לא יוכל לשלחה היינו היכא דכבר נשאה
וי"ל דאין סברא שיהיה מדעתו כיון שאם נשאה לא יוכל לשלחה ונעוד
ולו תהיה קאי אלאשה ולהכי בעינן מדעתה אבל מהר ימהרנה קאי
אגבירא: נירתי עשה ונדרחה א"א
תעשה. לאו אגבירא זה דבר ערוה
פרקי דהא אית זה לאו ועשה
כדאמר' בפ"ק דיצמות (דף יא: וסס)
לא יוכל בעלה וגו' לרבות פוטו
שנאמרה ויהיו לאו ודרשין (פוטו)
דף כז: ונטמאה ונטמאה חד לבעל
וחד לבעול אלא אשאינה ראויה לקהל
פרקי וא"ת ומאי פריך ולימי עשה
ולידחי ל"ת הא דריש מקרא בזהדי
במשנה דבעינן אשה הראויה לו
ולמאי דמשני דלא חשיב עשה קשה
דמאי אלטריך קרא למעוטי שאינה
ראויה לו וי"ל דלאו מימורא דקרא
מפיק ליה במתנינן אלא דולו תהיה
לאשה משמע מדעתה ולהכי ממעט
אשה שאינה ראויה לו דהא אי אמרה
לא בעינא ליה מי איתא לעשה כלל
הלכך לא חשיב עשה ולא דמי לא
תעשה ומ"מ ס"ד דפריך השתא
היכא דאמרנה בעינא ליה ליתי עשה
ולידחי ל"ת ומסיק דלפילו אמרה
בעינא ליה לא חשיב עשה דלא דמי
למילה בנרעם אי נמי מימורא
דקרא דריש ופריך דליתי עשה ודמה
ל"ת וימורא דקרא נוקי לחייבי
כריתות דלי לאו קרא הוה שרינן
אפי' חייבי כריתות דהואלל ואיתרבו
לכנס לעיל בדיש פירקין ואיתרבו
נמי לנישואין דקראי משמעני שפיר
דהיכא דליכא קנס איכא נמי נישואין
אי נמי יש לומר דהכי פריך נתי
עשה ויידחי לא תעשה וכי מימא
שאינה כהא דגלי קרא א"כ יגמור
מהכא בכל דוכתא דלא דחי ומשני

מעישה
דלא אפשר לקיים נזשמו עשה דעיקר מזוהי היא לישא כי
היכי דאמרין בפרק ד' דיצמות (דף סג). דחילתיה במקום ציוס לאו (א) כלום הוא:

בגון מילה בצרעת. (א) אומר ר"ת דלסימנא בעלמא נקטיה דהא בקוץ בחרתו איכא עשה ולא מעשה כדאמרין בפרק ר' אלעזר דמילה
(שבת דף קלג): ללשון אחד הכתוב בספרים ומהתם לא יליפין בעלמא דליתי עשה ודחי לא תעשה ועשה דמה למילה שכן נכרתו עליה
י"ג בריתות אלא עיקר מילתא מכללאים בנתיב ודחי' והא כללאים בנתיב אפשר לקיים שניהם שיעשה בטלית זמר חוטין של זמר ואומר ר"י
דבטלית של פשתן אי אפשר לקיים שניהם דלא אפשר לקיים מנזות תכלת אלא ע"י כללאים דתכלת עמרל הוא וזה אין לנו לומר שיהא אסור
ללבוש טלית של פשתן משום דאפשר בשל זמר דאין זה חסוד אפשר והא דאמר' בפ' התכלת (מנחות דף טז. וסס) כל המטיל תכלת בסדין בירושלים
אינו אלא מן המתמיהין ומפרש בגמרא גזירה משום קלא חילן ופריך לא יהיה אלא לבן ומשני אפשר במינו כדריש לקיש דלמר כל מקום שאתה
כו' התם ודאי כיון דליכא תכלת אלא הכל לבן מנזות לבן אפשר לקיים במינו ודחי' והא אמר התם לעיל (א) חוטי זמר פוטרינן בשל פשתן ושל
פשתן פוטרינן בשל זמר ואמאי פוטרינן והא אפשר לקיים שניהם דלבן אפשר במינו ואומר' דכל ד' חוטין לבן דמי אסור דאשכחן במינו
אבל התם קאמר דשני חוטי זמר לבן פוטריס בשל פשתן דמגו דתכלת פטורה שכבר נעשה כללאים ע"י תכלת שבו לבן של זמר נמי פטור
ומגו דשני חוטי לבן של זמר פוטריס בשל פשתן שני חוטי לבן של פשתן נמי פוטרינן בשל זמר אע"ג דלא נעשה התם כללאים ע"י תכלת שבו
והרי' עיון אס שני חוטי לבן של פשתן ושני חוטי לבן של זמר מותר לתת בטלית של זמר או בטלית של פשתן דשמה לא הותרו שני חוטי
לבן אלא דווקא במקום תכלת אבל שלא במקום תכלת לא או דלמא לא שנה דהא שני חוטי לבן של פשתן פוטריס בשל זמר אע"ג דהתם
תכלת לא מעלה ולא מוריד דע"י אותו תכלת לא נעשה אכתי כללאים ואין להקשות אי שרו שני חוטי לבן בכללאים אפי' אין תכלת עמיה
אמאי מטיל תכלת בסדין בירושלים אינו אלא מן המתמיהין יטילו עמו שני חוטי לבן של פשתן דלפילו הוי ההוא תכלת קלא חילן או לבן
גמור דאכתי דליכא למיגור שמה יטילו עמו שני חוטי לבן של זמר ויסדור שאותן שני חוטין הנצויעין הן תכלת ויהי כל ד' חוטין לבן של זמר:
[א' אמר לא בעינא מי איתיה לעשה כלל. הקשה הר"ר עורא אמאי אינטריך קרא בפ"ק דיצמות (דף ה:)] דאין עשה דביעוד רוחה שבת הא ליכא עשה
דאי אמר לא בעינא לביעוד מי איתא לעשה כלל וי"ל דהתם מ"מ מיד כשזוהי אכ הוי עשה לעשות מנזות וי"ל דהכא גבי דידה ליכא עשה דהא אי בעינא אמרה
לא בעינא ליה הלכך אין לה לעבור בלאו משום עשה דידה דהא עמיה דאיה נמי יתומה הא אינה יתומה אפילו מפתה חייב דקנסה לאזיה
הבי גרסינן ממאי מדרקתני האונס חייב והמפתה פטור יתומה פשיטא א"א הא קמ"ל ב' כו'. כלומר מדקמני האונס חייב והמפתה פטור ש"מ
דיש לה קנס וקנסה לעצמה דלי משום יתומה נקט מפתה פטור פשיטא דפטור דהא מתלה אלא ע"כ לא נקט מפתה פטור אלא משום
נערה שנתארכה ונתגרשה ולא נקט יתומה במתני' אלא ליתן טעם אמאי מפתה פטור והלא קנסה לאזיה ואשמעי' דהרי היא יתומה שנקנסה
לעצמה וא"ת ומנלן לא דאזיה אימא דנקט יתומה למידק טעמא דהויא נמי יתומה הא אינה יתומה אפילו מפתה חייב דקנסה לאזיה
וי"ל דלית לן למימר דלדיוקא אמת כל זמן דנוכל לומר דלגופיה אמת: (א) אהך בדרכה ואחד ש"א בדרכה. שלא דדרכה ה"ל למינקט
בדישא אלא כן דרך הש"ס שאינו חושש דנקט לעיל (דף לה). בתנא דבי חזקיה צין מתכוין לשאין מתכוין דה"ל למינקט שאין מתכוין בדישא
דקמני צין שוגג למיזד אלא כן דרך הש"ס במקום שזריך לשנות הן ולאוי: "אמרו בע"ש שלימה חמשים. פירוש הראשון שזא עליה שלא
דדרכה דמחייב קנס אפילו שלא דדרכה כדאמרין בפ"ק דקידושין (דף טז): שזא עליה " ועדיין היא במזוהי כו' פירוש שלא דדרכה וקאמר
מודה רבי לענין קנס כדוליהו משלמי ובפרק הבא על יצמותו (ביצמות דף טז. וסס) גבי ולו תהיה לאשה באשה הראויה לו פרט לאלמנה לכ"ג כו'
ופריך היכי דמי אלימא דדרכה תיפוק ליה דהויא לה בעולה אלא לאו שלא דדרכה והכא הוה מני למינקט שזא עליה צ' שלא דדרכה וכן בפרק
צן סויר (סנהדרין עג): דמוקי ההיא דלאו נערות שיש לכן קנס כגון שזא עליה שלא דדרכה וחזר וזא עליה דדרכה הוה מני למינקט וחזר
וזא עליה שלא דדרכה ומה ששקשה על פירוש הקונטרס דהתם פירשנו בזהב על יצמתו (ביצמות דף טז. וסס). ובפרק קמא דקידושין (דף טז):

מעישה
דלא אפשר לקיים נזשמו עשה דעיקר מזוהי היא לישא כי
היכי דאמרין בפרק ד' דיצמות (דף סג). דחילתיה במקום ציוס לאו (א) כלום הוא:

בגון מילה בצרעת. (א) אומר ר"ת דלסימנא בעלמא נקטיה דהא בקוץ בחרתו איכא עשה ולא מעשה כדאמרין בפרק ר' אלעזר דמילה
(שבת דף קלג): ללשון אחד הכתוב בספרים ומהתם לא יליפין בעלמא דליתי עשה ודחי לא תעשה ועשה דמה למילה שכן נכרתו עליה
י"ג בריתות אלא עיקר מילתא מכללאים בנתיב ודחי' והא כללאים בנתיב אפשר לקיים שניהם שיעשה בטלית זמר חוטין של זמר ואומר ר"י
דבטלית של פשתן אי אפשר לקיים שניהם דלא אפשר לקיים מנזות תכלת אלא ע"י כללאים דתכלת עמרל הוא וזה אין לנו לומר שיהא אסור
ללבוש טלית של פשתן משום דאפשר בשל זמר דאין זה חסוד אפשר והא דאמר' בפ' התכלת (מנחות דף טז. וסס) כל המטיל תכלת בסדין בירושלים
אינו אלא מן המתמיהין ומפרש בגמרא גזירה משום קלא חילן ופריך לא יהיה אלא לבן ומשני אפשר במינו כדריש לקיש דלמר כל מקום שאתה
כו' התם ודאי כיון דליכא תכלת אלא הכל לבן מנזות לבן אפשר לקיים במינו ודחי' והא אמר התם לעיל (א) חוטי זמר פוטרינן בשל פשתן ושל
פשתן פוטרינן בשל זמר ואמאי פוטרינן והא אפשר לקיים שניהם דלבן אפשר במינו ואומר' דכל ד' חוטין לבן דמי אסור דאשכחן במינו
אבל התם קאמר דשני חוטי זמר לבן פוטריס בשל פשתן דמגו דתכלת פטורה שכבר נעשה כללאים ע"י תכלת שבו לבן של זמר נמי פטור
ומגו דשני חוטי לבן של זמר פוטריס בשל פשתן שני חוטי לבן של פשתן נמי פוטרינן בשל זמר אע"ג דלא נעשה התם כללאים ע"י תכלת שבו
והרי' עיון אס שני חוטי לבן של פשתן ושני חוטי לבן של זמר מותר לתת בטלית של זמר או בטלית של פשתן דשמה לא הותרו שני חוטי
לבן אלא דווקא במקום תכלת אבל שלא במקום תכלת לא או דלמא לא שנה דהא שני חוטי לבן של פשתן פוטריס בשל זמר אע"ג דהתם
תכלת לא מעלה ולא מוריד דע"י אותו תכלת לא נעשה אכתי כללאים ואין להקשות אי שרו שני חוטי לבן בכללאים אפי' אין תכלת עמיה
אמאי מטיל תכלת בסדין בירושלים אינו אלא מן המתמיהין יטילו עמו שני חוטי לבן של פשתן דלפילו הוי ההוא תכלת קלא חילן או לבן
גמור דאכתי דליכא למיגור שמה יטילו עמו שני חוטי לבן של זמר ויסדור שאותן שני חוטין הנצויעין הן תכלת ויהי כל ד' חוטין לבן של זמר:
[א' אמר לא בעינא מי איתיה לעשה כלל. הקשה הר"ר עורא אמאי אינטריך קרא בפ"ק דיצמות (דף ה:)] דאין עשה דביעוד רוחה שבת הא ליכא עשה
דאי אמר לא בעינא לביעוד מי איתא לעשה כלל וי"ל דהתם מ"מ מיד כשזוהי אכ הוי עשה לעשות מנזות וי"ל דהכא גבי דידה ליכא עשה דהא אי בעינא אמרה
לא בעינא ליה הלכך אין לה לעבור בלאו משום עשה דידה דהא עמיה דאיה נמי יתומה הא אינה יתומה אפילו מפתה חייב דקנסה לאזיה
הבי גרסינן ממאי מדרקתני האונס חייב והמפתה פטור יתומה פשיטא א"א הא קמ"ל ב' כו'. כלומר מדקמני האונס חייב והמפתה פטור ש"מ
דיש לה קנס וקנסה לעצמה דלי משום יתומה נקט מפתה פטור פשיטא דפטור דהא מתלה אלא ע"כ לא נקט מפתה פטור אלא משום
נערה שנתארכה ונתגרשה ולא נקט יתומה במתני' אלא ליתן טעם אמאי מפתה פטור והלא קנסה לאזיה ואשמעי' דהרי היא יתומה שנקנסה
לעצמה וא"ת ומנלן לא דאזיה אימא דנקט יתומה למידק טעמא דהויא נמי יתומה הא אינה יתומה אפילו מפתה חייב דקנסה לאזיה
וי"ל דלית לן למימר דלדיוקא אמת כל זמן דנוכל לומר דלגופיה אמת: (א) אהך בדרכה ואחד ש"א בדרכה. שלא דדרכה ה"ל למינקט
בדישא אלא כן דרך הש"ס שאינו חושש דנקט לעיל (דף לה). בתנא דבי חזקיה צין מתכוין לשאין מתכוין דה"ל למינקט שאין מתכוין בדישא
דקמני צין שוגג למיזד אלא כן דרך הש"ס במקום שזריך לשנות הן ולאוי: "אמרו בע"ש שלימה חמשים. פירוש הראשון שזא עליה שלא
דדרכה דמחייב קנס אפילו שלא דדרכה כדאמרין בפ"ק דקידושין (דף טז): שזא עליה " ועדיין היא במזוהי כו' פירוש שלא דדרכה וקאמר
מודה רבי לענין קנס כדוליהו משלמי ובפרק הבא על יצמותו (ביצמות דף טז. וסס) גבי ולו תהיה לאשה באשה הראויה לו פרט לאלמנה לכ"ג כו'
ופריך היכי דמי אלימא דדרכה תיפוק ליה דהויא לה בעולה אלא לאו שלא דדרכה והכא הוה מני למינקט שזא עליה צ' שלא דדרכה וכן בפרק
צן סויר (סנהדרין עג): דמוקי ההיא דלאו נערות שיש לכן קנס כגון שזא עליה שלא דדרכה וחזר וזא עליה דדרכה הוה מני למינקט וחזר
וזא עליה שלא דדרכה ומה ששקשה על פירוש הקונטרס דהתם פירשנו בזהב על יצמתו (ביצמות דף טז. וסס). ובפרק קמא דקידושין (דף טז):

מעישה
דלא אפשר לקיים נזשמו עשה דעיקר מזוהי היא לישא כי
היכי דאמרין בפרק ד' דיצמות (דף סג). דחילתיה במקום ציוס לאו (א) כלום הוא:

עין משפט
נר מצוה

ע"א א מ"י פ"ג מהל'
ל"ית הלכה ו:
פ ב מ"י פ"ג מהלכות
נערה הלכה די קמנ
עשין נד טור א"ע ס'י
קטו:
פא ג מ"י פ"א שס הל'
ט קמנ וטור שס:
פב ד מ"י פ"ג מהל'
ד ומ"י פ"ג מהל'
חובל ומויק הל' א קמנ שס
ועשין ט קמנ שס וטו"ע
ח"מ ס'י טכ סוף קד:
פג ה מ"י פ"ג מהלכות
נערה הל' א קמנ
עשין נד טור א"ע ס'י
קטו:

תוספות ר"ד (המשך)

כלום הוא עשה למדחי
את ל"ת כיון שלא צויהו
הבורא אלא להפסי דעתה
אבל מצות יבום רחמנא
הוא דרמי עליה דאע"ג
דאמרה אשה לא בעינא
לא מיעקרא מצות יבום
הלכך מצוה דמי עליה
רחמנא הוא ולהכי דחיי
יבם ל"ת ואע"ג דמיצי
יבם למימר לא בעינא
ליבומי כ"א למיחיל הא
יבום התם חליצה במקום
יבום אינה מצוה: מתני'
יתומה שנתארכה ונתגרשה
ר"א אומר האונס חייב
והמפתה פטור. פ"י שתי
נערות הן יתומות אע"פ
שלא נתארכה ונתגרשה
לעצמה כיון שאין לה
אב שאין אדם מוריש
זכות בתו לבניו. וכן
נערה שנתארכה ונתגרשה
אע"פ שיש לה אב
הוי קנסא לעצמה כר"ע.
הלכך האונס חייב ליתן
קנסא אבל המפתה פטור
דאחי אחילתיה גבתי כיון
שנתרצית לו: אמר רבה
ב"בא אריי ר"א בשיטת
ר"ע אמרה דאמר נערה
המאורסה יש לה קנס
וקנסה לעצמה ממאי
מדרקתני יתומה פשיטא
אלא הא קמ"ל דנערה
שנתארכה ונתגרשה ה"ה
ביתומה מה יתומה לעצמה
אף נערה שנתארכה
ונתגרשה לעצמה אמר
ר"א כ"א אמר רב
הלכתא כר"א וקרי ליה
רב עליה דר"א טובינא
דחכימא. פ"י מאושר
שבכחמים תרומא אשרין
ישאל טובין ישראל:
מתני' איהוה בושת הכל
לפי המבייש והמתבייש.
פ"י אדם בינוני המבייש
ומאדס חסוד והמתבייש
פ"י לפי חשיבותו בושתו:
פגם רואים אותה כאילו
היא שפחה נמכרת לשוק
כמה היתה יפה וכמה
היא יפה וקנס שוה
בכל אדם וכל שיש לו
קצבה מה"ת שוה בכל
אדם: ואימא נ' סוף
אמר רחמנא מכל מילי.